

„ŚWIĘTY WYJĄTEK” – NIEPOKALANE POCZĘCIE MARYI
II Bocheńskie Sympozjum Mariologiczne
(25 września 2004 r.)

Przypadająca w 2004 roku 150 rocznica ogłoszenia dogmatu niepokalanego poczęcia Maryi skłoniła do zainteresowania się tym „przywilejem” Maryi, by jeszcze bardziej zdać sobie sprawę z Jej wyjątkowości i jedyności, a zarazem zapytać się o znaczenie tej prawdy dla życia chrześcijańskiego w jego nowych warunkach na

początku trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa. Przypomniały o tym liczne spotkania naukowe, które odbyły się w 2004 r., a które miały na celu uczczenie i przybliżenie doktryny niepokalanego poczęcia matki Bożej. Zwieńczeniem tych naukowych spotkań mariologicznych był XXI Międzynarodowy Kongres Mariologiczno-Maryjny, który odbył się w dniach 4-8 grudnia 2004 r. w Rzymie. Odkryciu światła niepokalanego poczęcia, zostało poświęcone II Bocheńskie Sympozjum Mariologiczne, które odbyło się 25 września 2004 r. pod hasłem: „«Święty wyjątek» – niepokalane poczęcie Maryi”. Było ono kontynuacją wcześniejszego sympozjum mariologicznego poświęconego różańcowi.

Sympozjum rozpoczęło się uroczystą Mszą świętą, której, pośród licznie zgromadzonych prezbiterów i wiernych, przewodniczył delegat biskupa tarnowskiego Wiktora Skworca, protonotariusz apostolski – ks. dr Władysław Kostrzewa. Kazanie, które wygłosił opierało się na wersecie: „*Wielbi dusza moja Pana*” (Łk 1, 46) i podkreślało wymiar doksologiczny dogmatu niepokalanego poczęcia Maryi.

Po zakończonej Eucharystii dalsza część Sympozjum miała miejsce w Oratorium św. Kingi. Tam dokonał otwarcia sesji i przewodniczył jej obradom Dziekan Wydziału Teologicznego Sekcja w Tamowie PAT w Krakowie, ks. dr hab. Antoni Żurek. Podczas tej sesji wygłoszono cztery referaty.

Pierwszym prelegentem był ks. dr Teofil Siudy (Częstochowa). Wygłosił on wykład: „«Na mocy przewidzianych zasług Jezusa Chrystusa». Soteriologiczny wymiar przywileju niepokalanego poczęcia Maryi” Wskazał na powiązanie dwóch misterii: misterium niepokalanego poczęcia przyszłej Matki Zbawiciela i misterium Jej zbawienia. W referacie zatrzymał się najpierw nad podnoszoną w historii trudnością, dotyczącą przyjęcia niepokalanego poczęcia i rozwiązaniem tejże trudności. Następnie przedstawił kwestię zbawienia Maryi w Jej niepokalanym poczęciu prezentowaną przez Urząd Nauczycielski Kościoła od bł. Piusa IX do Jana Pawła II. Omówił ujęcia tej kwestii przez współczesnych teologów. Powołując się na dokument Papieskiej Międzynarodowej Akademii Maryjnej *Matka Pana. Pamięć – obecność – nadzieja*, wskazał, że współczesna teologia, odczytując niepokalane poczęcie, posługuje się przede wszystkim kluczem soteriologicznym. W tym kontekście zwrócił uwagę na akcenty kładzione w tej kwestii przez współczesnych teologów: akcentowanie zbawczego charakteru misterium niepokalanego poczęcia Matki Jezusa, a tym samym ukazywanie Jej jako pierwszej wśród odkupionych; silniejsze akcentowanie obecności i działania Ducha Świętego w misterium niepokalanego poczęcia, które było już działaniem odkupieńczym; stwierdzenie, że Maryja została stworzona w łasce. Swój referat zakończył praktycznym wnioskiem wypływającym z niepokalanego poczęcia Matki Jezusa, związanym ze współczesnym zagrożeniem, którym jest odradzający się pelagianizm, na który lekarstwem zdaje się być kontemplacja Niepokalanej, obdarzonej przez Boga pełnią łaski.

Drugim prelegentem był ks. dr hab. Norbert Widok (Opole). Wygłosił on referat „*Świętość Maryi w refleksji Ojców Kościoła. Stanowisko św. Jana Chryzostoma*” Wskazał w nim, że Ojcowie Kościoła zajmowali przynajmniej trzy różne stanowiska w kwestii świętości Maryi: całkowita obojętność; przypisywanie Maryi wszystkich konsekwencji upadku człowieka; wysoki stopień Jej uświęcenia. Niektórzy Ojcowie, zwłaszcza na Wschodzie, dostrzegli u Niej rozmaite słabości i ludzkie niedoskonałości (m.in. Orygenes, św. Bazyli, św. Cyryl Aleksandryjski, a także św. Jan Chryzostom). Na podstawie analizy komentarzy św. Jana Chryzostoma do dwóch perykop Ewangelii św. Mateusza (Mt 1,18-25; Mt 12,46-50) wyciągnął wniosek, że Maryja mimo, iż nie została nazwana wprost przez św. Jana Chryzostoma świętą to jednak – biorąc pod uwagę dziewictwo Maryi oraz Jej Boże Macie-

rzyństwo – wskazuje on jednoznacznie na świętość wyphywającą i utożsamianą z każdym z tych dwóch przywilejów.

Kolejny referat wygłosił ks. prof. PUSC dr hab. Janusz Królikowski (Rzym-Tarnów), na temat: „«Łaska czyni pięknym». Niepokalane poczęcie jako najwyższe wyrażenie nowego stworzenia” Ks. profesor zaznaczył, że całe niepokalane poczęcie sytuuje się na poziomie daru i łaski Bożej. Wskazał też na aktualność takiego wyjaśnienia w kontekście rozpowszechnianego dziś na nowo problemu pelagianizmu. Zwrócił więc uwagę w referacie na niepokalane poczęcie jako dzieło łaski Bożej w Maryi i podjął tu interpretację nawiązującą do rozwijanych współcześnie rozmaitych estetyk teologicznych. W odniesieniu do posiadania łaski przez Maryję zaproponował odniesienie się do teologii, którą można nazwać „symboliczną”, w której funkcjonuje pojęcie łaski jako „światła”. Wskazał, że określenie łaski jako światła ma oparcie w Biblii. Niepokalana Maryja jest więc Tą, która na mocy daru posiada w sobie Boże światło i nim żyje. Łaska rozumiana jako światło jest darem i działaniem Boga, który zwraca się do konkretnego celu, którym jest wszechstronne przemienianie i kształtowanie człowieka od wewnątrz, aby doprowadzić go do zbawczej zażyłości z Sobą, a tym samym aktualizować ekonomię zbawienia w każdym poszczególnym człowieku. Ks. J. Królikowski odniósł powyższe rozważania na temat łaski jako piękna do Maryi Niepokalanej. Idąc za św. Tomaszem, wskazał na poczwórne piękno w Maryi, które jest działaniem łaski Bożej: pierwszy typ piękna jest związany z samą łaską, czyli życiem Bożym, które dane człowiekowi dokonuje upodobnienia go do Boga, który jest samym Pięknem; drugi rodzaj piękna Maryi dotyczy Jej postawy, która wyphywa z Jej pięknego bytu; trzeci rodzaj piękna, wyraża się w wypowiedzanych słowach (wskazuje na niego zarówno dialog w czasie wydarzenia zwiastowania, jak i pieśń *Magnificat*); czwarty rodzaj piękna dotyczy *piękna zewnętrznego – cielesnego*.

Ostatni referat wygłosiła Pani dr Aneta Kramiszewska (Lublin), na temat: „Ikonografia niepokalanego poczęcia jako wyraz kultu Maryi Immakulaty”. Wykład był bogato ilustrowany przezręczkami. Pani Kramiszewska przedstawiła rozwój ikonografii związanej ściśle z rozwojem kultu niepokalanego poczęcia. W swoich rozważaniach skupiła się wokół związków przedstawień Imakulaty z kształtującym się stopniowo kultem niepokalanego poczęcia oraz jego rozpowszechnianiem wśród wiernych. Wskazała więc na dwie drogi rozwoju ikonografii dotyczącej niepokalanego poczęcia: pierwszy to poszukiwanie w pełni oryginalnego przedstawienia, którego treść byłaby jednoznaczna i adekwatna; drugi sposób polegał na adaptacji do nowych treści wcześniej istniejących tematów i formuł ikonograficznych. Wskazała następnie na związek ikonografii z rozwojem kultu niepokalanego poczęcia Maryi, podkreślając, że Immakulata idealna zawiera pozytywny wykład prawdy o Maryi niepokalanego poczęcia, zauważając również, że utrwalony w świadomości odbiorców wizerunek Maryi Imakulaty, jednoznacznie łączony z konkretnymi treściami teologicznymi, artyści, często przy współpracy kompetentnych teologów, wzbogacali o różnorodne wątki treściowe (preegzystencja Maryi; Maryja jako nowa Ewa; chrystologiczny wymiar niepokalanego poczęcia; Maryja jako Oblubienica Ducha Świętego).

Podsumowania i zakończenia II Sympozjum Mariologicznego w Bochni dokonał ks. dr hab. Antoni Żurek, wyrażając nadzieję, że tradycja organizowania sympozjum maryjnych będzie podtrzymywana w przyszłości i wpisze się na stałe w kalendarz uroczystości bocheńskiego sanktuarium. Akta sympozjum ukazały się już drukiem w Domu Wydawniczym „Rafał” w Krakowie.

Sylwester Dziedzic
Ks. Janusz Królikowski